

GENERALINĖS ADVOKATĖS
VERICA TRSTENJAK IŠVADA,
pateikta 2011 m. rugsėjo 22 d.¹

Turinys

I — Įvadas	I - 13966
II — Teisinis pagrindas	I - 13967
A — Europos Sąjungos teisė	I - 13967
1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija	I - 13967
2. Antrinė teisė	I - 13968
a) Reglamentas Nr. 343/2003	I - 13969
b) Direktyva 2001/55	I - 13973
c) Direktyva 2003/9	I - 13973
d) Direktyva 2004/83	I - 13974
e) Direktyva 2005/85	I - 13975
III — Faktinės bylos aplinkybės ir prašymas priimti prejudicinį sprendimą	I - 13975
IV — Procesas Teisingumo Teisme	I - 13976
V — Šalių argumentai	I - 13977
VI — Teisinis vertinimas	I - 13979
A — Įvadinės pastabos	I - 13979

1 — Originalo kalba: vokiečių. Proceso kalba: anglų.

B — Pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamentą Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, jeigu kyla didelė grėsmė, kad prieglobsčio prašytoją perdavus įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei bus pažeistos prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės	I - 13981
C — Perduodančioji valstybė narė privalo prieš perduodama prieglobsčio prašytoją pagal Reglamentą Nr. 343/2003 įvertinti, ar priimančiojoje valstybėje narėje užtikrinamos tokio prieglobsčio prašytojo teisės, numatytos Pagrindinių teisių chartijoje	I - 13986
VII — Išvada	I - 13989

I — Įvadas

1. Kriterijai, pagal kuriuos nustatoma už Sąjungoje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakinga valstybė narė, yra įtvirtinti 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 343/2003, nustatančiame valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus². Pagrindinis šiuo reglamentu įtvirtintos su prieglobsčio teikimu susijusių pareigų paskirstymo sistemos bruožas yra tai, kad iš esmės už kiekvieną Europos Sąjungoje pateiktą prieglobsčio prašymą yra atsakinga viena valstybė narė. Jeigu trečiosios šalies pilietis prieglobsčio prašymą pateikia

valstybėje narėje, kuri įprastomis aplinkybėmis nėra atsakinga už tokio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamentą Nr. 343/2003, reglamente numatyti prieglobsčio prašytojo perdavimo valstybei narei, kuriai įprastomis aplinkybėmis tenka atsakomybė už tokio prašymo nagrinėjimą, mechanizmai.

2. Tačiau atsižvelgiant į šiuo metu susidariusią krizę, palietusią Graikijos prieglobsčio sistemą, kitoms valstybėms narėms kyla klausimas, ar prieglobsčio prašytojai gali būti perduodami Graikijai pagal Reglamentą Nr. 343/2003, jeigu nebegalima užtikrinti, kad Graikijoje su šiais prieglobsčio prašytojais bus elgiamasi ir jų prašymai bus išnagrinėti pagal Europos Sąjungos teisės reikalavimus. Kadangi Reglamentą Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalimi valstybėms narėms suteikiama teisė, nukrypstant nuo įprastų atsakomybę reglamentuojančių teisės normų, imtis nagrinėti jų

2 — OL L 50, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 109.

teritorijoje pateiktą prieglobsčio prašymą už valstybę narę, kuri įprastomis aplinkybėmis atsakinga už tokį nagrinėjimą, taip pat kyla klausimas, ar valstybių narių „teisė pačioms priiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą“ gali tapti „pareiga priiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą“, jeigu už prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakinga valstybė narė nebegali su prieglobsčio prašytojais elgtis pagal Europos Sąjungos teisės reikalavimus.

II — Teisinis pagrindas

A — Europos Sąjungos teisė

1. Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija
3. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi išspręsti šiuos klausimus pagrindinėje byloje, kurioje penki prieglobsčio prašytojai, į Europos Sąjungą neteisėtai atvykę per Graikiją, tačiau prieglobsčio paprašę Airijoje, ginčija jų grąžinimą iš Airijos į Graikiją.
5. Pagrindinių teisių chartijos 1 straipsnyje „Žmogaus orumas“ numatyta:

„Žmogaus orumas yra neliečiamas. Jį reikia gerbti ir saugoti.“
6. Pagrindinių teisių chartijos 4 straipsnyje „Kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimas“ numatyta:

„Niekas negali būti kankinamas, patirti nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.“
7. Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje „Teisė į prieglobstį“ numatyta:

„Teisė į prieglobstį garantuojama pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir

1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei Europos Sąjungos sutartį ir Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – Sutartys).“

8. Pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnyje „Apsauga perkėlimo, išsiuntimo ar išdavimo atveju“ numatyta:

„1. Kolektyvinis asmenų išsiuntimas draudžiamas.

2. Niekas negali būti perkeltas, išsiųstas ar išduotas į valstybę, kurioje jam gresia mirties bausmė arba kurioje jis gali patirti kankinimų ar kitokį nežmonišką ar žeminantį elgesį arba būti taip baudžiamas.“

2. Antrinė teisė

9. Per 1999 m. spalio 15–16 d. specialųjį posėdį Tamperėje Europos Vadovų Taryba susitarė imtis kurti bendrą Europos prieglobsčio sistemą, grindžiamą visapusišku ir visiems galiojančiu 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko

protokolu (toliau – Ženevos konvencija), taikymu, ir taip patvirtinti negrąžinimo principą bei užtikrinti, kad nė vienas asmuo nebūtų gražinamas persekioti. Per šį posėdį Europos Vadovų Taryba taip pat pripažino būtinybę valstybėms narėms solidariai tarpusavyje susitarti dėl perkeltųjų asmenų laikinos apsaugos.

10. Siekiant įgyvendinti Tamperės išvadas buvo priimtas toliau nurodytas reglamentas ir direktyvos³.

— Reglamentas Nr. 343/2003,

— 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavyje pastangų priimančius tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą⁴,

3 — Be nurodyto reglamento ir direktyvų, yra daug kitų antrinės teisės aktų, susijusių su bendros prieglobsčio sistemos kūrimu, teisėtoms imigracijos politika ir kova su neteisėta imigracija, pavyzdžiui, 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 439/2010 dėl Europos prieglobsčio paramos biuro įsteigimo (OL L 132, 2010, p. 11) arba 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių gražinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse (OL L 348, 2008, p. 98).

4 — OL L 212, 2001, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 162).

- 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyva 2003/9/EB, nustatanti minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo⁵,
- 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyva 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų⁶,
- 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyva 2005/85/EB, nustatanti būtiniausių reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse⁷.

11. Šiame reglamente ir direktyvose numatyta:

a) Reglamentas Nr. 343/2003

12. Reglamento Nr. 343/2003 1 straipsnyje numatyti valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių

narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijai ir mechanizmai.

13. Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės nagrinėja kiekvieno trečiosios šalies piliečio, bet kurios iš jų pasienyje ar jų teritorijose prašančio prieglobsčio, prašymą. Prašymą nagrinėja viena valstybė narė, būtent ta, kuri yra atsakinga pagal III skyriuje nustatytus kriterijus.

2. Nukrypdama nuo šio straipsnio 1 dalies, kiekviena valstybė narė trečiosios šalies piliečio jai pateiktą prieglobsčio prašymą gali nagrinėti net tada, kai ji pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus neatsako už tokį nagrinėjimą. Tokiu atveju ta valstybė narė tampa atsakinga valstybe nare, apibūdinta šiame reglamente, ir prisiima su tokia atsakomybe susijusias pareigas. Atitinkamais atvejais ji apie tai praneša anksčiau buvusiai atsakingai valstybei narei, atsakingos valstybės narės nustatymo procedūrą atliekančiai valstybei narei arba valstybei narei, kurios buvo prašoma perimti prašytoją savo žinion arba jį atsiimti.

3. Kiekviena valstybė narė išlaiko teisę pagal savo nacionalinius įstatymus, laikydamosi Ženevos konvencijos nuostatų, išsiųsti prieglobsčio prašytoją į trečiąją šalį.

5 — (OL L 31, 2003, p. 18; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 101).

6 — (OL L 304, 2004, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96).

7 — (OL L 326, 2005, p. 13).

4. Apie šio reglamento taikymą, jame nustatytus terminus ir jo padarinius prieglobsčio prašytojui pranešama raštu ta kalba, kurią, kaip pagrįstai galima manyti, jis supranta.“

2. Pagal tuos kriterijus atsakinga valstybė narė nustatoma atsižvelgiant į padėtį tuo metu, kai prieglobsčio prašytojas pirmą kartą kuriai nors valstybei narei pateikė savo prašymą.“

14. Reglamento Nr. 343/2003 4 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„1. Pagal šį reglamentą atsakingos valstybės narės nustatymo procedūra prasideda, kai tik valstybei narei pirmą kartą pateikiamas prieglobsčio prašymas.

2. Prieglobsčio prašymas laikomas pateiktu, kai į atitinkamos valstybės narės kompetentingas institucijas patenka prieglobsčio prašytojo pateiktas prašymo blankas arba valdžios institucijų parengtas pranešimas. Tais atvejais, kai prašymas pateikiamas ne raštu, laiko tarpas tarp ketinimo pareiškimo ir pranešimo parengimo turėtų būti kuo trumpesnis.

<...>“

15. Reglamento Nr. 343/2003 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijai yra taikomi tokia tvarka, kokia jie pateikti šiame skyriuje.

16. Reglamento Nr. 343/2003 10 straipsnyje nustatyta:

„1. Kai remiantis tiesioginiais ar netiesioginiais įrodymais, apibūdintais 18 straipsnio 3 dalyje nurodytuose dviejuose sąrašuose, įskaitant Reglamento (EB) Nr. 2725/2000 III skyriuje nurodytus duomenis, nustatoma, kad prieglobsčio prašytojas neteisėtai kirtu valstybės narės sieną, sausuma, jūra ar oru atvykdamas iš trečiosios šalies, už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą yra atsakinga ta valstybė narė, į kurią jis taip atvyko. Šios atsakomybės nelieka praėjus 12 mėnesių nuo tokio neteisėto sienos kirtimo dienos.

2. Kai valstybė narė negali ar nebegali būti laikoma atsakinga pagal šio straipsnio 1 dalį, ir kai, remiantis 18 straipsnio 3 dalyje nurodytuose dviejuose sąrašuose apibūdintais tiesioginiais ar netiesioginiais įrodymais, nustatoma, kad prieglobsčio prašytojas, – kuris į valstybių narių teritorijas atvyko neteisėtai arba kurio atvykimo aplinkybės negali būti nustatytos, – prašymo pateikimo metu yra iki

tol ne mažiau kaip penkis mėnesius be pertraukos gyvenęs kurioje nors valstybėje narėje, ta valstybė narė ir yra atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

b) išnagrinėti prieglobsčio prašymą;

<...>

„Jei prašytojas ne trumpiau kaip po penkis mėnesius yra gyvenęs keliose valstybėse narėse, už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą yra atsakinga ta valstybė narė, kurioje jis gyvena paskiausiai.“

3. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytos pareigos nebetaikomos, jei atitinkamas trečiosios šalies pilietis ne trumpiau kaip tris mėnesius yra išvykęs iš valstybės narės teritorijos, išskyrus atvejus, kai tas trečiosios šalies pilietis turi atsakingos valstybės narės išduotą galiojantį buvimo dokumentą.

17. Reglamento Nr. 343/2003 13 straipsnyje nustatyta:

<...>“

„Jei remiantis šiame reglamente išvardytais kriterijais negalima nustatyti jokios už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės, už jo nagrinėjimą yra atsakinga pirmoji valstybė narė, kuriai buvo pateiktas prieglobsčio prašymas.“

19. Reglamento Nr. 343/2003 17 straipsnyje nustatyta:

18. Reglamento Nr. 343/2003 16 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei valstybė narė, kuriai buvo pateiktas prieglobsčio prašymas, mano, kad už to prašymo nagrinėjimą yra atsakinga kita valstybė narė, ji gali kuo skubiau ir jokia būdu ne vėliau kaip per tris mėnesius nuo to prašymo pateikimo, kaip nustatyta 4 straipsnio 2 dalyje, dienos kreiptis į tą kitą valstybę narę, kad ši perimtų prašytoją savo žinion.“

„1. Valstybė narė, pagal šiame reglamente nustatytus kriterijus atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, įpareigojama:

Jei prašymas perimti prašytoją savo žinion per tris mėnesius nepateikiamas, atsakomybė už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą tenka valstybei, kurioje tas prieglobsčio prašymas buvo pateiktas.

a) 17–19 straipsniuose nustatytomis sąlygomis perimti savo žinion prašytoją, prieglobsčio prašymą pateikusį kitoje valstybėje narėje;

<...>“

20. Reglamento Nr. 343/2003 18 straipsnyje nustatyta:

„1. Prašoma valstybė narė atlieka reikalingus patikrinimus ir sprendimą dėl prašymo perimti prieglobsčio prašytoją savo žinion pateikia per du mėnesius nuo prašymo gavimo dienos.

<...>

7. Tai, kad sprendimas nepriimamas per šio straipsnio 1 dalyje nustatytą dviejų mėnesių laikotarpį ir per šio straipsnio 6 dalyje minėtą vieno mėnesio laikotarpį, prilygsta prašymo priėmimui ir reiškia pareigą perimti asmenį savo žinion, taip pat ir pasirūpinti atitinkamais susitarimais dėl atvykimo.“

21. Reglamento Nr. 343/2003 19 straipsnyje nustatyta:

„1. Jei prašoma valstybė narė sutinka, kad ji turėtų perimti prašytoją savo žinion, ta valstybė narė, kurioje yra pateiktas prieglobsčio prašymas, praneša prašytojui apie sprendimą nenagriniėti prašymo ir pareigą perduoti prašytoją atsakingai valstybei narei.

2. Šio straipsnio 1 dalyje minėtame sprendime išdėstomi motyvai, kuriais jis yra grindžiamas. Jame taip pat nurodomas perdavimo

vykdymo terminas ir prirėikus pateikiama informacija apie tai, kur ir kada prašytojas turėtų atvykti, jei jis į atsakingą valstybę narę keičia savarankiškai. Šis sprendimas gali būti apskundžiamas ar peržiūrimas. Šio sprendimo apskundimas ar peržiūrėjimas nesustabdo perdavimo vykdymo, nebent tam tikrais atvejais teismai arba kompetentingos institucijos nusprendžia kitaip, jei tai daryti leidžia nacionaliniai teisės aktai.

3. Prašytojas iš valstybės narės, kurioje buvo pateiktas prieglobsčio prašymas, atsakingai valstybei narei perduodamas pagal pirmosios valstybės narės nacionalinės teisės aktus, atitinkamoms valstybėms narėms pasikonsultavus, kiek praktiškai įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo prašymo perimti prašytoją savo žinion gavimo arba nuo sprendimo dėl skundo ar peržiūrėjimo priėmimo, jei sprendimo vykdymas buvo sustabdytas.

<...>

4. Tais atvejais, kai perdavimas per šešių mėnesių laikotarpį neįvyksta, atsakomybė tenka valstybei narei, kurioje buvo pateiktas prieglobsčio prašymas. Šis terminas gali būti pratęstas ne ilgiau kaip iki vienerių metų, jei perdavimas negalėjo įvykti dėl prieglobsčio prašytojo įkalinimo, arba ne ilgiau kaip iki aštuoniolikos mėnesių, jei prieglobsčio prašytojas slapstosi.

<...>“

b) Direktyva 2001/55

22. 1 straipsnyje numatyta, kad Direktyva 2001/55 siekiama nustatyti laikinos apsaugos suteikimo, esant iš trečiųjų šalių perkeltųjų asmenų, negalinčių grįžti į savo kilmės šalį, masiniam srautui, minimalias normas ir skatinti valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą.

23. Pagal Direktyvos 2001/55 2 straipsnio a punktą „laikina apsauga“ – tai išimtinė tvarka, kai, esant iš trečiųjų šalių perkeltųjų asmenų, negalinčių grįžti į savo kilmės šalį, masiniam srautui arba kylant tokio srauto pavojui, tokiems asmenims suteikiama neatidėliotina ir laikina apsauga, pirmiausia tais atvejais, kai kyla pavojus, kad pagal prieglobsčio sistemą bus neįmanoma suvaldyti šio srauto nepakenkus jos veiksmingam funkcionavimui atitinkamų ir kitų apsaugos prašančių asmenų labui.

24. Direktyvos 2001/55 II skyriuje įtvirtintos laikinos apsaugos trukmę ir įgyvendinimą reglamentuojančios teisės normos. III skyrius susijęs su valstybių narių išipareigojimais dėl asmenų, kurie naudojami laikina apsauga. Šios direktyvos IV skyriuje reglamentuojama teisė pasinaudoti prieglobsčio suteikimo procedūra naudojantis laikina apsauga. Direktyvos

V skyrius susijęs su grįžimu ir priemonėmis pasibaigus laikinos apsaugos terminui. VI skyrius susijęs su prievolių ir atsakomybės pasidalijimu tarp valstybių narių vadovaujantis solidarumo Europos Sąjungoje dvasia.

c) Direktyva 2003/9

25. 1 straipsnyje numatyta, kad Direktyvos 2003/9 tikslas yra nustatyti minimalias prieglobsčio prašytojų priėmimo normas valstybėse narėse.

26. Direktyvoje 2003/9 įtvirtintos minimalios normos susijusios su valstybių narių pareiga informuoti prieglobsčio prašytojus (5 straipsnis), dokumentų teikimu prieglobsčio prašytojams (6 straipsnis), prieglobsčio prašytojų apgyvendinimu ir judėjimo laisve (7 straipsnis), prieglobsčio prašytojų šeimų vientisumo išsaugojimu (8 straipsnis), nepilnamečių mokymu ir švietimu (10 straipsnis), galimybe prieglobsčio prašytojams išsidarbinti (11 straipsnis), profesiniu mokymu (12 straipsnis) ir prieglobsčio prašytojų materialinėmis priėmimo sąlygomis bei sveikatos priežiūra (13 ir paskesni straipsniai).

27. Direktyvos 2003/9 21 straipsnyje „Sprendimų apskundimai“ numatyta, kad valstybės

narės garantuoja, jog neigiamus sprendimus dėl socialinės paramos pagal šią direktyvą suteikimo arba pagal 7 straipsnį individualiai su prieglobsčio prašytojais susijusius priimtus sprendimus būtų galima apskūsti nacionalinės teisės aktuose nustatyta tvarka. Bent jau paskutinėje instancijoje turi būti suteikta galimybė kreiptis į teismo instituciją ir apskūsti sprendimą arba su prašymu jį peržiūrėti.

priskyrimo pabėgėliams arba asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, ir suteikiamos apsaugos pobūdžio standartus.

28. Direktyvos 2003/9 23 straipsnyje numatyta, kad valstybės narės, laikydamosi deramos pagarbos savo konstitucinei santvarkai, turi garantuoti, kad bus taikoma tinkama vadovavimo, monitoringo ir priėmimo sąlygų atitinkamo lygio kontrolės sistema. Remdamosi 24 straipsnio 2 dalimi valstybės narės taip pat privalo skirti reikiamus išteklius, susijusius su nacionalinės teisės nuostatomis, priimtomis siekiant įgyvendinti šią direktyvą.

30. Direktyvos 2004/83 II, III ir V skyriuose įtvirtintos kelios taisyklės ir kriterijai, susiję su prašymų suteikti pabėgėlio statusą arba papildomos apsaugos statusą vertinimu ir su trečiųjų šalių piliečių priskyrimu pabėgėliams arba papildomą apsaugą galintiems gauti asmenims. Pirmiausia, IV skyriuje įtvirtinta nuostata, pagal kurią valstybės narės turi suteikti pabėgėlio statusą trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės, kuris priskiriamas pabėgėliams remiantis II ir III skyriais (13 straipsnis). Antra, šiame skyriuje nustatytos išsamios taisyklės, kuriomis reglamentuojamas pabėgėlio statuso panaikinimas, galiojimo nutraukimas arba atsisakymas pratęsti jo galiojimą (14 straipsnis). VI skyriuje įtvirtintos papildomos apsaugos statuso suteikimo (18 straipsnis) ir papildomos apsaugos statuso panaikinimo, galiojimo nutraukimo arba atsisakymo pratęsti jo galiojimą (19 straipsnis) taisyklės. VII skyriuje nustatytas tarptautinės apsaugos pobūdis, įskaitant apsaugą nuo grąžinimo (21 straipsnis). VIII skyriuje reglamentuojami administracinio bendradarbiavimo klausimai. Remdamosi 36 straipsniu valstybės narės, be kita ko, privalo užtikrinti, kad šią direktyvą įgyvendinančios institucijos ir kitos organizacijos gautų reikiamą parengimą.

d) Direktyva 2004/83

29. Pagal Direktyvos 2004/83 1 straipsnį šios direktyvos tikslas – nustatyti būtiniausius trečiųjų šalių piliečių arba asmenų be pilietybės

e) Direktyva 2005/85

III — Faktinės bylos aplinkybės ir prašymas priimti prejudicinį sprendimą

31. Direktyvos 2005/85 1 straipsnyje numatyta, kad šios direktyvos tikslas – nustatyti būtinausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse.

32. Pagal 3 straipsnio 1 dalį ši direktyva taikoma visiems prieglobsčio prašymams, pateiktiems valstybių narių teritorijoje, įskaitant pasienį arba tranzitines zonas, ir pabėgėlio statuso panaikinimui. 4 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad valstybės narės visoms procedūroms turi paskirti sprendžiančiąją instituciją, kuri bus atsakinga už tinkamą prašymų nagrinėjimą pagal šią direktyvą.

33. Pagrindiniai šių procedūrų vykdymo principai ir su jomis susijusios garantijos, kurias turi būti suteikiamos prieglobsčio prašytojams, numatyti Direktyvos 2005/85 II skyriuje. Konkrečios pabėgėlių statuso suteikimo procedūrų taisyklės nustatytos šios direktyvos III skyriuje, kuriame taip pat įtvirtinta saugios trečiosios šalies sąvoka (27 straipsnis) ir saugios kilmės šalies sąvoka (31 straipsnis). V skyriuje įtvirtintos nuostatos, susijusios su prieglobsčio prašytojų teise į veiksmingą teisės gynimo priemonę (39 straipsnis).

34. Pagrindinė byla susijusi su penkių prieglobsčio prašytojų ieškiniais, kuriais skundžiami *Refugee Applications Commissioner* (Pabėgėlių prašymų komisaras, toliau – pirmasis atsakovas pagrindinėje byloje) sprendimai pagal Reglamentą Nr. 343/2003 perduoti šiuos prieglobsčio prašytojus Graikijai, kad jų prieglobsčio prašymai būtų išnagrinėti šioje šalyje.

35. Visi ieškovai, kurie tarpusavyje nesusiję, keliavo per Graikiją ir joje buvo sulaukyti dėl neteisėto atvykimo. Visi jie yra suaugę vyrai ir neteigia, kad yra kaip nors pažeidžiami arba neįgalūs. Visi ieškovai išvyko iš Graikijos nepaprašę prieglobsčio ir nuvyko į Airiją, kur jo paprašė.

36. Šie penki ieškovai teigia, kad yra iš Afganistano, Irano ir Alžyro. Nė vienas iš ieškovų nenori būti grąžintas į Graikiją. Jie teigia, kad Graikijoje prieglobsčio prašytojams nustatytos netinkamos procedūros ir sąlygos ir todėl Airija privalo įgyvendinti savo diskreciją pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį priisiimti atsakomybę už jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą ir sprendimo priėmimą.

37. Pirmasis atsakovas pagrindinėje byloje atsisakė pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, o *Minister for Justice, Equality and Law Reform* (teisingumo, lygybės ir teisės reformų ministras, toliau – antrasis atsakovas pagrindinėje byloje) šiose penkiose bylose pasirašė įsakymus perduoti pagal Reglamentą Nr. 343/2003. Tačiau šių perdavimų vykdymas buvo sustabdytas, kol prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priims sprendimą nagrinėjamoje byloje, kurioje ginčijamas pirmojo atsakovo pagrindinėje byloje atsisakymo įgyvendinti savo teisę prisiimti atsakomybę už prašymų nagrinėjimą pagal 3 straipsnio 2 dalį teisėtumas.

38. Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi abejonių dėl Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalies aiškinimo ir taikymo tokiais atvejais, kaip antai pagrindinėje byloje, jis sustabdė pagrindinės bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikė tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar perduodančioji valstybė narė pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 343/2003 privalo įvertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi ES Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnio, Tarybos direktyvų 2003/9/EB, 2004/83/EB bei 2005/85/EB ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003?
2. Jei atsakymas teigiamas ir jei nustatoma, kad priimančioji valstybė narė nesilaiko vienos ar kelių šių nuostatų, ar

perduodančioji valstybė narė privalo prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį?“

IV — Procesas Teisingumo Teisme

39. Sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2010 m. spalio 15 dieną. 2010 m. lapkričio 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-411/10 ir C-493/10 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė proceso dalis, o 2011 m. gegužės 16 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi šios bylos buvo sujungtos tam, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas galutinis sprendimas.

40. Šioje byloje rašytines pastabas pateikė ieškovai pagrindinėje byloje, *Amnesty International Limited* ir *AIRE (Advice on Individual Rights in Europe) Centre*, kaip įstojusios į bylą šalys, Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras, Airija, Belgijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Prancūzijos Respublika, Jungtinė Karalystė, Nyderlandų Karalystė, Italijos Respublika, Suomijos Respublika, Graikijos Respublika, Austrijos Respublika, Čekijos Respublika, Lenkijos Respublika, Šveicarijos Konfederacija ir Europos Komisija. 2011 m. birželio 28 d. posėdyje dalyvavo ieškovų pagrindinėje byloje, *Amnesty International Limited* ir

AIRE (Advice on Individual Rights in Europe) Centre, Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro, Airijos, Graikijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos, Nyderlandų Karalystės, Lenkijos Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Jungtinės Karalystės ir Komisijos atstovai.

prašymo nagrinėjimą atsakinga valstybė narė laikysis Europos Sąjungos teisės, nors ši prezumpcija privalo būti nugrinčijama. *Jungtinės Karalystės vyriausybė* pabrėžia, kad pareiga vertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnio ir direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamentu Nr. 343/2003 nuostatų, gali atsirasti tik ypatingomis aplinkybėmis, t. y. jeigu aiškiai paneigiama prezumpcija, kad atsakinga valstybė narė laikysis žmogaus teisių ir Europos Sąjungos teisės.

V — Šalių argumentai

41. Kad į pirmąjį klausimą, kuriuo klausiama, ar perduodančioji valstybė narė pagal Reglamentą Nr. 343/2003 privalo įvertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnio, direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamentu Nr. 343/2003 reikalavimų, reikia atsakyti teigiamai, mano *ieškovai pagrindinėje byloje, Amnesty International Limited ir AIRE centras. Amnesty International Limited ir AIRE centras* taip pat pažymi, kad perduodančioji valstybė narė privalo patikrinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi visų susijusių Pagrindinių teisių chartijos nuostatų.

43. *Airija*, taip pat *Italijos, Nyderlandų, Čekijos, Lenkijos ir Suomijos vyriausybės* mano, kad į pirmąjį klausimą reikėtų atsakyti neigiamai. Šiuo klausimu *Graikijos ir Lenkijos vyriausybės* teigia, kad pagal Europos Sąjungos teisę valstybė narė negali tikrinti, ar kitos valstybės narės veiksmai atitinka šios teisės reikalavimus.

42. Šiuo klausimu *Belgijos, Vokietijos ir Prancūzijos vyriausybės, Komisija ir Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras* pažymi, kad taikydama Reglamentą Nr. 343/2003 perduodančioji valstybė narė gali taikyti prezumpciją, jog už prieglobsčio

44. *Austrijos vyriausybė* teigia, kad valstybė narė, kuri nagrinėja perdavimo į pagal Reglamentą Nr. 343/2003 atsakingą valstybę narė teisėtumą, privalo atsižvelgti į tai, ar priimančioji valstybė narė iš esmės laikosi būtiniausių reikalavimų, kurių laikymasis yra pagrindas

preziumuoti, kad perdavimas atitinka Pagrindinių teisių chartiją.

prieglobsčio prašytoją būtų grubiai pažeistos tokio asmens teisės, įtvirtintos Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje.

45. Kad į antrąjį klausimą, kuriuo klausiama, ar, jeigu priimančioji valstybė narė nesilaiko Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnio, vienos arba daugiau direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Tarybos reglamento Nr. 343/2003 nuostatų, perduodančioji valstybė narė privalo prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, reikia atsakyti teigiamai, mano *Amnesty International Limited* ir *AIRE centras*. *Amnesty International Limited* ir *AIRE centras* taip pat pažymi, kad pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą taikoma visais atvejais, kai kyla grėsmė, kad priimančiojoje valstybėje narėje nebus laikomasi kurios nors iš susijusių Pagrindinių teisių chartijos nuostatų.

46. Ieškovai pagrindinėje byloje, *Belgijos ir Prancūzijos vyriausybės, Komisija* ir *Jungtinių Tautų pabėgėlių reikalų vyriausiasis komisaras* laikosi nuomonės, kad perduodančioji valstybė narė privalo pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, jeigu yra įrodymų, kad kyla didelė grėsmė, jog priimančiojoje valstybėje narėje bus pažeistos Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos prieglobsčio prašytojo teisės. Panašios pozicijos laikosi ir *Suomijos vyriausybė*, kuri nurodo, kad pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį gali kilti tik išimtiniais atvejais, kai yra aišku, kad perdavus

47. *Graikijos* ir *Nyderlandų vyriausybės* laikosi priešingos nuomonės, kad jeigu priimančioji valstybė narė nesilaiko Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnio, vienos arba daugiau direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Tarybos reglamento Nr. 343/2003 nuostatų, perduodančioji valstybė narė nepivalo pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį. *Lenkijos* ir *Slovėnijos vyriausybės* taip pat mano, jog iš Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalies negalima daryti išvados, kad joje įtvirtinta pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą. Tačiau *Vokietijos* ir *Nyderlandų vyriausybės* pažymi, kad prieglobsčio prašytojo negalima perduoti valstybei narei, jeigu kyla didelė grėsmė, kad joje bus pažeistos Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos tokio prieglobsčio prašytojo teisės.

48. Kadangi *Airija* ir *Italijos vyriausybė* į pirmąjį klausimą atsakė neigiamai, jų manymu, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia. *Jungtinės Karalystės vyriausybė* taip pat mano, kad

atsižvelgiant į jos atsakymą į pirmąjį klausimą
į antrąjį klausimą atsakyti nebūtina.

VI — Teisinis vertinimas

A — Įvadinės pastabos

49. Šveicarijos Konfederacijos⁸ manymu, pačiame Reglamente Nr. 343/2003 įtvirtinta nugincijama prezumpcija, kad dalyvaujančiosios valstybės laikysis Ženevos konvencijos ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK). Tačiau jeigu konkrečioje byloje ši prezumpcija nugincijama ir nėra garantuojama, kad atsakingoje valstybėje su prieglobsčio prašytoju bus elgiamasi pagal tarptautinę teisę, į tokią valstybę asmens perduoti negalima ir tokiu išimtiniu atveju teisė pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą tampa pareiga.

8 — Remdamasi Europos bendrijos ir Šveicarijos Konfederacijos susitarimu dėl kriterijų ir mechanizmų, padedančių nustatyti valstybę, atsakingą už valstybėje narėje ar Šveicarijoje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą (OL L 53, 2008, p. 5), Šveicarijos Konfederacija dalyvauja Europos Sąjungos už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą atsakingų valstybių nustatymo sistemoje. Pagal šio susitarimo 5 straipsnio 2 dalį Šveicarijos Konfederacija turi teisę Teisingumo Teismui teikti rašytinius pranešimus arba pastabas tais atvejais, kai valstybės narės teismas kreipiasi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl Reglamento Nr. 343/2003 aiškinimo.

50. Užduodamas du klausimus prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar jeigu prieglobsčio prašytoją perdavus už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei kiltų grėsmė, kad bus pažeistos Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje įtvirtintos prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės ir (arba) kad tokia valstybė narė gali nesilaikyti įsipareigojimų pagal direktyvas 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamentą Nr. 343/2003, valstybė narė privalo išnagrinėti prieglobsčio prašytojo prašymą, pasinaudojusi teise prisiimti atsakomybę už jo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, ir, jeigu taip, kokiomis aplinkybėmis privalo jį išnagrinėti.

51. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas šiuos klausimus užduoda todėl, kad turi akivaizdžių įrodymų, jog Graikijoje faktinis elgesys su prieglobsčio prašytojais labai skiriasi nuo Graikijai taikomų Europos Sąjungos teisės normų, susijusių su jos prieglobsčio sistemos organizavimu ir prieglobsčio teikimo tvarka, todėl prieglobsčio prašytojus perdavus Graikijai gali kilti grėsmė, kad bus pažeistos jų pagrindinės teisės.

52. Šiais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad jeigu valstybė narė arba nacionaliniai teismai, taikydami Reglamentą Nr. 343/2003, analizuotų kitų valstybių narių prieglobsčio sistemų veiksmingumą, tai prieštarautų Reglamento Nr. 343/2003 esmei. Jeigu nėra įrodymų, jog perdavus prieglobsčio prašytoją kiltų grėsmė, kad su juo bus elgiama si pažeidžiant EŽTK 3 straipsnį, spręsti, ar pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, iš esmės turi pati valstybė narė. Nustatyti, kada ir kaip valstybė narė turėtų įgyvendinti savo diskreciją, turi ne nacionaliniai teismai.

53. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, šias išvadas patvirtina 2008 m. gruodžio 2 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *K. R. S. prieš Jungtinę Karalystę*⁹, kuriuo Europos Žmogaus Teisių Teismas turėjo išspręsti klausimą, susijusį su Irano piliečio, pagal Reglamentą Nr. 343/2003 turėjusio būti perduoto iš Jungtinės Karalystės Graikijai, remiantis EŽTK pateiktu pareiškimu. Prieglobsčio prašytojas iš Irano pirmiausia teigė, kad jį išsiuntus į Graikiją būtų pažeistas EŽTK 3 straipsnis. 2008 m. gruodžio 2 d. sprendimu Europos Žmogaus Teisių Teismas atmetė šį pareiškimą kaip akivaizdžiai nepagrįstą.

54. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nėra tikras, ar jo siūlomas Reglamento Nr. 343/2003 aiškiniamas yra suderinamas su nuo Lisabonos sutarties įsigaliojimo Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje (pirminėje teisėje) įtvirtinta teise į prieglobstį, ir, jeigu taip, kaip jis suderinamas su šia teise. Tokiomis aplinkybėmis jis Teisingumo Teismo prašo paaiškinti, kaip Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį taikyti tais atvejais, kai yra teigiama (ir tokius teiginius netgi patvirtina ekspertai), kad sudaromos nepalankios priėmimo sąlygos ir (arba) taikomos neveiksmingos prieglobsčio teikimo procedūros.

55. Ypač atsižvelgiant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teiginius dėl Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos, pirmiausia pažymėtina, kad nuo tada, kai buvo pateiktas sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, remdamasis 2008 m. gruodžio 2 d. Sprendimu *K. R. S. prieš Jungtinę Karalystę* Europos Žmogaus Teisių Teismas toliau plėtoja prieglobsčio prašytojų perdavimo į Graikiją teisinių ir faktinių aplinkybių vertinimą. Precedento galią turinčiame 2011 m. sausio 21 d. Sprendime *M. S. S. prieš Belgiją ir Graikiją*¹⁰ Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo, kad prieglobsčio prašytojo iš Afganistano sulaukymo ir gyvenimo sąlygos Graikijoje turėjo būti laikomos Graikijos įvykdytu EŽTK 3 straipsnio pažeidimu. Šioje byloje atsižvelgdamas į prieglobsčio prašytojo prašymo nagrinėjimo

9 — 2008 m. gruodžio 2 d. Sprendimas *K. R. S. prieš Jungtinę Karalystę* (pareiškimo Nr. 32733/08).

10 — 2011 m. sausio 21 d. Sprendimas *M. S. S. prieš Belgiją ir Graikiją* (pareiškimo Nr. 30696/09).

trūkumus, grėsmę, kad jis galėjo būti tiesiogiai arba netiesiogiai grąžintas į tėvynę rimtai iš esmės neišnagrinėjus jo prieglobsčio prašymo, ir į tai, kad nebuvo veiksmingų teisinės gynybos priemonių, Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat nustatė, kad Graikija pažeidė EŽTK 13 straipsnį kartu su 3 straipsniu. Remdamasis šiomis išvadomis Europos Žmogaus Teisių Teismas taip pat konstatavo, kad perdavusi prieglobsčio prašytoją iš Belgijos į Graikiją pagal Reglamentą Nr. 343/2003 Belgija pažeidė EŽTK 3 straipsnį ir EŽTK 13 straipsnį kartu su 3 straipsniu.

56. Klausimas, kokią įtaką Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikos, susijusios su prieglobsčio prašytojų perdavimo Graikijai (ne) atitiktimi EŽTK, plėtra turi tokio perdavimo teisminei kontrolei atsižvelgiant į Europos Sąjungos teisę, visų pirma į Pagrindinių teisių chartiją, nagrinėjamas mano išvadoje byloje *N. S.* Šioje išvadoje nurodžiau, kad pagal Pagrindinių teisių chartijos 52 straipsnio 3 dalį būtina užtikrinti, kad Chartija garantuojama apsauga tose srityse, kuriose Chartijos nuostatos sutampa su EŽTK nuostatomis, nebūtų mažesnė už EŽTK teikiamą apsaugą. Kadangi EŽTK teikiamos apsaugos apimtis ir taikymo sritis yra išaiškinta Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje, Teisingumo Teismas, aiškindamas atitinkamas Pagrindinių teisių

chartijos nuostatas, šią praktiką turėtų laikyti ypač reikšminga ir labai svarbia¹¹.

57. Pateiktus du prejudicinius klausimus toliau nagrinėsiu atsižvelgdama į šiuos išaiškinius. Pradėsiu nuo antrojo klausimo, kuriuo klausiama, kokiomis aplinkybėmis gali būti reikalaujama, kad valstybė narė, pasinaudusi teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, išnagrinėtų prieglobsčio prašytojo prieglobsčio prašymą, už kurio nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsako kita valstybė narė. Tuomet atsakydama į pirmąjį klausimą išnagrinėsiu problemą, susijusią su valstybės narės pareiga įvertinti, ar kitos valstybės narės laikosi Europos Sąjungos teisės reikalavimų.

B — Pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, jeigu kyla didelė grėsmė, kad prieglobsčio prašytoją perdavus įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei bus pažeistos prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės

58. Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia

¹¹ — Žr. 4 punkte nurodytos 2011 m. rugsėjo 22 d. mano pateiktos išvados byloje *N. S.*, C-411/10, 142 ir paskesnius punktus.

išsiaiškinti, ar, jeigu būtų nustatyta, kad už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakinga valstybė narė negali užtikrinti, kad bus laikomasi Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje ir direktyvoje 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 arba Reglamente Nr. 343/2003 įtvirtintų reikalavimų, susijusių su elgesiu su prieglobsčio prašytojais ir su jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimu, valstybė narė privalo pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už jos teritorijoje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

59. Kaip jau esu išaiškinusi savo pateiktoje išvadoje byloje *N. S.*, nei įtvirtinant už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijus, nei reglamentuojant prieglobsčio prašytojų perdavimo tarp valstybių narių mechanizmą Reglamente Nr. 343/2003 nenumatyta jokių konkrečių nuostatų dėl elgesio su prieglobsčio prašytojais ir jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimo priimančiojoje valstybėje narėje. Šias aplinkybes reikia vertinti atsižvelgiant į tai, kad valstybių narių prieglobsčio sistemos privalo atitikti esminius būtiniausius reikalavimus, įtvirtintus direktyvose 2003/9, 2004/83 ir 2005/85, ir kad visos valstybės narės yra prisijungusios prie EŽTK ir Ženevos konvencijos, todėl teisiniu požiūriu yra užtikrinama, kad elgesys su prieglobsčio prašytojais ir jų prašymų nagrinėjimas kiekvienoje valstybėje narėje atitiktų Pagrindinių

teisių chartijos, Ženevos konvencijos ir EŽTK reikalavimus¹².

60. Tačiau jeigu valstybė narė dėl kurios nors priežasties negalėtų laikytis direktyvoje 2003/9, 2004/83 arba 2005/85 įtvirtintų taisyklių arba savo išpareigojimų, kylančių iš pagrindinių teisių arba tarptautinės teisės ir susijusių su elgesiu su prieglobsčio prašytojais arba su jų prieglobsčio prašymų nagrinėjimu, kiltų *de facto* grėsmė, kad prieglobsčio prašytojus perdavus tokiai valstybei narei su jais bus elgiama pažeidžiant Pagrindinių teisių chartiją.

61. Todėl visiška valstybės narės prieglobsčio sistemos perkrova tam tikromis aplinkybėmis gali reikšti, kad nebėra užtikrinamos Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnyje numatytos prieglobsčio prašytojų teisės.

62. Chartijos 18 straipsnyje numatyta, kad teisė į prieglobstį garantuojama pagal Ženevos konvenciją, ES sutartį ir ESV sutartį. Vienas iš pagrindinių Ženevos konvencija reglamentuojamų klausimų yra šios konvencijos 33 straipsnyje įtvirtintas draudimas tiesiogiai arba netiesiogiai išsiųsti arba grąžinti pabėgėlių į valstybę, kurioje jis yra persekiojamas – šis

12 — Ten pat, 95 ir paskesni punktai.

draudimas vadinamas negražinimo principu. Nors dėl tikslios šio draudimo gražinti taikymo srities yra ginčijamasi, darytina prielaida, kad juo pabėgėliams¹³ suteikiama apsauga ne tik nuo tiesioginio išsiuntimo į valstybę, kurioje jie yra persekiojami, bet ir nuo išsiuntimo per kitas valstybes, kai pabėgėliai perduodami valstybei, kurioje kyla išsiuntimo į valstybę, kur jie persekiojami, grėsmė¹⁴. Atsižvelgiant į tokią plačią draudimo gražinti apibrėžtį, akivaizdu, kad dėl valstybės narės prieglobsčio sistemos perkrovos ir su ja susijusių prieglobsčio prašymų nagrinėjimo trūkumų atskirais atvejais asmenys gali būti išsiunčiami pažeidžiant šį draudimą gražinti, taip pažeidžiant ir Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnį.

63. Jeigu valstybės narės prieglobsčio sistema yra perkrauta, taip pat gali būti baiminamasi,

kad bus pažeista Pagrindinių teisių chartijos 1 straipsnyje numatyta prieglobsčio prašytojų teisė į pagarbą žmogaus orumui ir jo apsaugą arba šios Chartijos 4 straipsnyje numatytas kankinimo ir nežmoniško arba žeminamo elgesio su prieglobsčio prašytojais draudimas¹⁵.

64. Jeigu valstybėje narėje, kuri įprastomis aplinkybėmis atsakinga už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamentą Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį kartu su III skyriaus nuostatomis, kiltų didelė grėsmė, kad bus pažeistos Pagrindinių teisių chartijos 1, 4 arba 18 straipsniuose numatytos prieglobsčio prašytojų pagrindinės teisės, kitos valstybės narės negalėtų perduoti prieglobsčio prašytojų tokiai valstybei narei, bet iš esmės privalėtų pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamentą Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį.

13 — Kadangi Ženevos konvencijos 33 straipsnyje numatytas gražinimo draudimas taikomas pabėgėliams, Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsniu suteikiamos apsaugos taikymo srities šiuo požiūriu daro įtaką Ženevos konvencijoje vartojama „pabėgėlio“ sąvoka (žr. H. D. Jarass *Charta der Grundrechte der Europäischen Union*, Miunchenas, 2010, 18 straipsnio 5 punktą). Kalbant apie Ženevos konvencijos 33 straipsnyje įtvirtintą gražinimo draudimą, „pabėgėlio“ sąvoka apima ne tik tuos asmenis, kurie jau yra pripažinti pabėgėliais, bet ir tuos, kurie atitinka pripažinimo pabėgėliais kriterijus. Žr. E. Lauterpacht, D. Bethlehem „The scope and content of the principle of non-refoulement: Opinion“, E. Feller, V. Türk, F. Nicholson (leid.), *Refugee Protection in International Law*, Kembridžas, 2003, p. 87, 116 ir paskesnius.

14 — Žr. 13 išnašoje minėtų E. Lauterpacht ir D. Bethlehem p. 122; K. Hailbronner „Asyl- und Ausländerrecht“, 2-asis leidimas, Štutgartas, 2008, 655 punktą.

65. Ši pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pirmiausia kyla iš valstybių narių pareigos Reglamentą Nr. 343/2003 taikyti atsižvelgiant į pagrindines teises¹⁶. Antra, ji kyla iš to, kad prieglobsčio prašytojus perduodama valstybei narei, kurioje kyla didelė grėsmė, kad bus

15 — Žr. 4 punkte nurodytos mano išvados byloje *N. S.* 111 ir paskesnius punktus.

16 — Ten pat, 117 ir paskesni punktai.

pažeistos Pagrindinių teisių chartijos 1, 4 arba 18 straipsniuose įtvirtintos jų pagrindinės teisės, perduodančioji valstybė narė iš esmės taip pat pažeidžia šias pagrindines teises¹⁷. Jeigu valstybės narės pasinaudoja teise pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį priiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, ši Pagrindinių teisių chartijos pažeidimo grėsmė visiškai išnyksta.

66. Didelės grėsmės, kad priimančiojoje valstybėje narėje bus pažeistos atskiros direktyvų 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 nuostatos, jeigu toks pažeidimas nėra ir Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų perduodamo prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių pažeidimas, priešingai, nepakanka, kad atsirastų perduodančiosios valstybės narės pareiga pasinaudoti teise priiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą.

17 — Kalbant apie Pagrindinių teisių chartijos 1 ir 4 straipsniuose įtvirtintas prieglobsčio prašytojų pagrindines teises, tokią išvadą galima daryti atsižvelgiant į šioms pagrindinėms teisėms būdingą pozityvią apsauginę funkciją. Kalbant apie Pagrindinių teisių chartijos 18 straipsnį, tokia išvada darytina atsižvelgiant į tai, kad šia pagrindine teise suteikiama apsauga ne tik nuo tiesioginio, bet ir nuo netiesioginio grąžinimo į valstybę, kurioje asmuo persekiojamas. Žr. 4 punkte nurodytos mano išvados byloje *N. S.* 112 ir paskesnius punktus. Be to, Chartijos 19 straipsnio 2 dalyje šiuo klausimu aiškiai numatyta, kad niekas negali būti perkeltas, išsiųstas arba išduotas į valstybę, kurioje jam gresia mirties bausmė arba kurioje jis gali patirti kankinimų arba kitokį nežmonišką arba žeminamą elgesį, arba būti taip baudžiamas.

67. Pirmiausia šiuo klausimu reikėtų nurodyti, kad reikalavimo Reglamentą Nr. 343/2003 aiškinti atsižvelgiant į pagrindines teises negalima aiškinti kaip reikalavimo pasinaudoti teise pagal 3 straipsnio 2 dalį priiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą tais atvejais, kai už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakinga valstybė narė pažeidžia atskiras direktyvų 2003/9, 2004/83 ar 2005/85 arba Reglamento Nr. 3243/2003 nuostatas, tačiau nepažeidžia Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių. Be to, paprastai laikoma, kad prieglobsčio prašytojo perdavimas valstybei narei, kurioje nekyla Chartijoje įtvirtintų jo pagrindinių teisių pažeidimo grėsmė, yra suderinamas su pagrindinėmis teisėmis.

68. Be to, požiūrį, kad bet koks direktyvų 2003/9, 2004/83 ar 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 nuostatų nesilaikymas yra pakankama priežastis neleisti prieglobsčio prašytojo perduoti pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį kartu su III skyriaus nuostatomis už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei, būtų sunku suderinti su Reglamento Nr. 343/2003 tikslais¹⁸. Reglamentu Nr. 343/2003 siekiama nustatyti aiškų ir veiksmingą už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingos valstybės narės nustatymo būdą, kuriuo taip pat būtų galima greitai nustatyti atsakingą valstybę narę¹⁹. Siekiant

18 — Remiantis nusistovėjusia teismų praktika, aiškinant Europos Sąjungos teisės nuostatą būtina atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir į teisės akto, kuriam ji priklauso, tikslus; žr. 2009 m. sausio 29 d. Sprendimo *Petrosian ir kt.*, C-19/08, Rink. p. I-495, 34 punktą.

19 — Žr. Reglamento Nr. 343/2003 3 ir paskesnes konstatuojamąsias dalis.

šio tikslo Reglamente Nr. 343/2003 įtvirtinta nuostata, pagal kurią atsakomybė už kiekvieno Europos Sąjungoje pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą tenka vienai valstybei narei, kuri nustatoma remiantis objektyviais kriterijais. Tarp tokių objektyvių kriterijų yra, pavyzdžiui, su prieglobsčio teise ir užsieniečių teise susijęs ryšys tarp prieglobsčio prašytojo arba šeimos nario ir valstybės narės²⁰. Jeigu prieglobsčio prašytojas į Europos Sąjungos teritoriją atvyksta neteisėtai, pagal Reglamento Nr. 343/2003 10 straipsnį už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsako valstybė narė, į kurią prieglobsčio prašytojas atvyko pirmiausia²¹.

atsakingos valstybės narės nustatymo kriterijų būtų sukurtas naujas reikšmingas pašalinimo kriterijus, pagal kurį net ir nedideli direktyvų 2003/9, 2004/83 ar 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 pažeidimai atskirose valstybėse narėse galėtų reikšti, kad tokios valstybės narės būtų atleistos nuo Reglamente Nr. 343/2003 numatytos atsakomybės ir su ja susijusių pareigų. Taip ne tik galėtų būti visiškai nepaisoma Reglamente Nr. 343/2003 įtvirtintų atsakomybę reglamentuojančių teisės normų, bet ir kiltų grėsmė, kad nebus pasiektas šių teisės normų tikslas – greitai nustatyti už Europos Sąjungoje pateiktų prieglobsčio prašymų nagrinėjimą atsakingas valstybes nares.

69. Jeigu bet koks už prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingos valstybės narės įvykdytas direktyvų 2003/9, 2004/83 ar 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 atskirų nuostatų pažeidimas turėtų reikšti, kad valstybė narė, kurioje prieglobsčio prašytojas pateikė prieglobsčio prašymą, privalo pasinaudoti teise pačiai prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, šalia reglamento III skyriuje numatytų objektyvių

70. Atsižvelgdama į šias pastabas darau išvadą, kad dėl direktyvų 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 pažeidimo įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį gali kilti tik tuo atveju, jeigu toks antrinės teisės nuostatų pažeidimas reikštų ir Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų prieglobsčio prašytojo teisių pažeidimą.

20 — Žr. Reglamento Nr. 343/2003 6 straipsnio pirmą pastraipą, 7, 8 straipsnius, 9 straipsnio 1 ir 2 dalis.

21 — Reglamento Nr. 343/2003 10 straipsnis. Tačiau šios atsakomybės nelieka praėjus 12 mėnesių nuo tokio neteisėto sienos kirtimo dienos.

71. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus į antrąją klausimą reikėtų atsakyti taip, kad

valstybė narė privalo pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį, jeigu nustatoma, kad prieglobsčio prašytoją perdavus valstybei narei, kuri įprastomis aplinkybėmis atsako už jo prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį kartu su III skyriaus nuostatomis, kiltų didelė grėsmė, kad bus pažeistos tokio prieglobsčio prašytojo teisės, numatytos Pagrindinių teisių chartijoje. Tačiau didelės grėsmės, kad įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje bus pažeistos atskiros direktyvų 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 nuostatos, jeigu toks pažeidimas nėra ir Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintų perduodamo prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių pažeidimas, nepakanka, kad kiltų pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už tokio prašymo nagrinėjimą.

C — Perduodančioji valstybė narė privalo prieš perduodama prieglobsčio prašytoją pagal Reglamentą Nr. 343/2003 įvertinti, ar priimančiojoje valstybėje narėje užtikrinamos tokio prieglobsčio prašytojo teisės, numatytos Pagrindinių teisių chartijoje

72. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas

nori išsiaiškinti, ar prieš perduodama prieglobsčio prašytoją į valstybę narę, kuri įprastomis aplinkybėmis atsako už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį kartu su III skyriaus nuostatomis, valstybė narė, kur prieglobsčio prašytojas pateikė prieglobsčio prašymą, už kurio nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsako kita valstybė narė, turi įvertinti, ar toje valstybėje narėje užtikrinamos prieglobsčio prašytojo teisės, numatytos Pagrindinių teisių chartijoje, ir ar ta valstybė narė laikosi direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamento Nr. 343/2003 reikalavimų.

73. Pirmiausia, iš mano išdėstytų pastabų aišku, kad prieglobsčio prašytoją perdavimas valstybei narei, jeigu yra didelė grėsmė, kad joje bus pažeistos tokių prieglobsčio prašytojų teisės, numatytos Pagrindinių teisių chartijoje, yra nesuderinamas su Pagrindinių teisių chartija, todėl tokiu atveju valstybė narė, kurioje prieglobsčio prašytojas yra pateikęs prieglobsčio prašymą, privalo pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį. Antra, padariau išvadą, kad dėl atskirų direktyvų 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 nuostatų pažeidimo (arba didelės tokio pažeidimo grėsmės) priimančiojoje valstybėje narėje perduodančiajai valstybei narei pareiga pasinaudoti teise prisiimti atsakomybę už prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalį gali kilti tik tokiu atveju, jeigu toks antrinės teisės pažeidimas būtų ir Pagrindinių

teisių chartijoje numatytų prieglobsčio prašytojų teisių pažeidimas.

valstybėje narėje prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės bus gerbiamos.

74. Iš šių išvadų visiškai aišku, kad prieš perduodama prieglobsčio prašytoją perduodančioji valstybė narė privalo įvertinti, ar už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje kyla didelė Pagrindinių teisių chartijoje numatytų prieglobsčio prašytojo teisių pažeidimo grėsmė. Tik taip galima užtikrinti, kad perduodančioji valstybė narė Reglamentą Nr. 343/2003 taikytų atsižvelgdama į pagrindines teises. Tačiau reikia pripažinti, kad atskiros pareigos įvertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi atskirų direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamento Nr. 343/2003 nuostatų, nėra.

75. Taigi valstybės narės pareiga įvertinti, ar prieglobsčio prašytojų perdavimas kitai valstybei nare atitinka pagrindines teises, nereiškia, kad prieš perduodama kurį nors prieglobsčio prašytoją perduodančioji valstybė narė privalo aktyviai aiškintis, ar priimančiojoje valstybėje narėje iš tiesų užtikrinamos Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos prieglobsčio prašytojo teisės. Vertindamos, ar už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje kyla grėsmė, kad bus pažeistos prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės, valstybės narės gali remtis nugincijama prezumpcija, kad už prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje

76. Tokios nugincijamos prezumpcijos teisėtumą pagal Europos Sąjungos teisę pirmiausia patvirtina tai, kad kiekvienoje valstybėje narėje elgesys su prieglobsčio prašytojais ir jų prašymų nagrinėjimas pagal direktyvas 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 turi atitikti esminius būtiniausius reikalavimus. Be to, visos valstybės narės privalo laikytis Pagrindinių teisių chartijos²² ir (kaip susitariančiosios valstybės) EŽTK bei Ženevos konvencijos, taip pat jos privalo gerbti šiuose teisės aktuose numatytas prieglobsčio prašytojų pagrindines teises ir žmogaus teises. Atsižvelgiant į aukštą apsaugos lygį, kuris užtikrinamas tokiu (teisiniu) būdu, atrodo, kad, sprendžiant prieglobsčio prašytojų perdavimo klausimą, pagrįstai galima remtis nugincijama prezumpcija, kad su tokiais prieglobsčio prašytojais už prieglobsčio prašymų nagrinėjimą atsakingoje valstybėje narėje bus elgiamasi atsižvelgiant į žmogaus teises ir pagrindines teises²³. Todėl Reglamento Nr. 343/2003 2 konstatuojamojoje dalyje aiškiai numatyta, kad valstybės

22 — Dėl Protokolo Nr. 30 dėl Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos taikymo Lenkijai ir Jungtinei Karalystei turinio ir taikymo srities žr. 4 punkte nurodytos mano išvados byloje *N. S.* 167 ir paskesnius punktus.

23 — Pavyzdžiui, 9 išnašoje nurodytame 2008 m. gruodžio 2 d. Sprendime *K. R. S. prieš Jungtinę Karalystę* Europos Žmogaus Teisių Teismas konstatavo, kad turi būti preziumuojama, jog Graikija laikysis įsipareigojimų pagal direktyvas 2005/85 ir 2003/9.

narės, visos gerbiančios negražinimo principą, yra laikomos trečiųjų šalių piliečiams saugiomis šalimis²⁴.

77. Tačiau jeigu valstybės narės nuspręstų taikyti tokią nugincijamą prezumpciją, jos turėtų laikytis veiksmingumo principo, pagal kurį negalima padaryti taip, kad naudotis Europos Sąjungos teise suteikiamomis teisėmis taptų praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga²⁵. Todėl jeigu valstybės narės nusprendžia taikyti nugincijamą prezumpciją, prieglobsčio prašytojams turi būti suteikta procesinė galimybė nugincyti tokią prezumpciją. Atsižvelgiant į valstybių narių procesinės

autonomijos principą²⁶, konkreti įrodymų, kuriais galima remtis, forma ir įrodymų vertinimą reglamentuojančios taisyklės bei principai nustatomi kiekvienos valstybės narės nacionalinės teisės sistemoje, kurioje turi būti užtikrinta, kad naudotis Europos Sąjungos teise suteikiamomis teisėmis netaptų praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga.

78. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus į pirmąjį klausimą reikėtų atsakyti taip, kad valstybė narė, kuri taikydama Reglamentą Nr. 343/2003 nori perduoti prieglobsčio prašytoją už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei, privalo įvertinti, ar toje įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje kyla didelė grėsmė, kad bus pažeistos pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos prieglobsčio prašytojo teisės. Perduodančioji valstybė narė neturi atskiros pareigos įvertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi atskirų direktyvų 2003/9, 2004/83 bei 2005/85 ir Reglamento Nr. 343/2003 nuostatų. Vertindamos, ar už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje kyla prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių pažeidimo grėsmė, valstybės narės gali remtis nugincijama prezumpcija, kad už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės bus gerbiamos.

24 — Šiuo klausimu taip pat žr. Protokolą (Nr. 24) dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio, pridėtą prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo. Šiame protokole visų pirma nurodoma, kad, atsižvelgiant į pagrindinių teisių ir laisvių apsaugos, kurią suteikia Europos Sąjungos valstybės narės, lygi, tariama, jog, kalbant apie visus teisinius ir praktinius tikslus, susijusius su prieglobsčio klausimais, valstybės narės viena kitai yra patikimos kilmės šalys. Atsižvelgiant į tai, toliau protokole numatyta, kad valstybė narė gali svarstyti kitos valstybės narės piliečio prašymą suteikti prieglobstį arba leisti jį nagrinėti tik jeigu įvykdomos protokole numatytos labai griežtos sąlygos.

25 — Žr. 2010 m. liepos 8 d. Sprendimo *Bulicke*, C-246/09, Rink. p. I-7003, 25 punktą; 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *Kempter*, C-2/06, Rink. p. I-411, 57 punktą; 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Van der Weerd ir kt.* sujungtose bylose C-222/05-C-225/05, Rink. p. I-4233, 28 punktą ir 2007 m. kovo 13 d. Sprendimo *Unibet*, C-432/05, Rink. p. I-2271, 43 punktą.

26 — Šio principo reikšmė Reglamento Nr. 343/2003 nuostatų taikymui analizuojama 18 išnašoje nurodyto Sprendimo *Petrosian ir kt.* 47 ir 52 punktuose.

VII — Išvada

79. Remdamasi nurodytais argumentais, siūlau Teisingumo Teismui į prejudicinius klausimus atsakyti taip:

- „1. Valstybė narė privalo pasinaudoti teise priimti atsakomybę už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal 2003 m. vasario 18 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 343/2003, nustatančio valstybės narės, atsakingos už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nustatymo kriterijus ir mechanizmus, 3 straipsnio 2 dalį, jeigu nustatoma, kad prieglobsčio prašytoją perdavus valstybei narei, kuri įprastomis aplinkybėmis atsako už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą pagal Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 1 dalį kartu su III skyriaus nuostatomis, kiltų didelė grėsmė, kad bus pažeistos Pagrindinių teisių chartijoje įtvirtintos prieglobsčio prašytojo teisės. Tačiau didelės grėsmės, kad įprastomis aplinkybėmis už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą atsakingoje valstybėje narėje bus pažeistos 2003 m. sausio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/9/EB, nustatančios minimalias normas dėl prieglobsčio prašytojų priėmimo, 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtinausių standartų, 2005 m. gruodžio 1 d. Tarybos direktyvos 2005/85/EB, nustatančios būtinausius reikalavimus dėl pabėgėlio statuso suteikimo ir panaikinimo tvarkos valstybėse narėse, arba Reglamento Nr. 343/2003 atskiros nuostatos, jeigu toks pažeidimas nėra ir perduodamo prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių, numatytų Pagrindinių teisių chartijoje, pažeidimas, nepakanka, kad kiltų pareiga pasinaudoti Reglamento Nr. 343/2003 3 straipsnio 2 dalyje numatyta teise priimti atsakomybę už tokį nagrinėjimą.
2. Valstybė narė, kuri taikydama Reglamentą Nr. 343/2003 nori perduoti prieglobsčio prašytoją už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingai valstybei narei, privalo įvertinti, ar toje įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje kyla didelė grėsmė, kad bus pažeistos Pagrindinių teisių

chartijoje įtvirtintos prieglobsčio prašytojo teisės. Perduodančioji valstybė narė neturi atskiros pareigos įvertinti, ar priimančioji valstybė narė laikosi atskirų direktyvų 2003/9, 2004/83 ir 2005/85 arba Reglamento Nr. 343/2003 nuostatų. Vertindamos, ar už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje kyla prieglobsčio prašytojo pagrindinių teisių pažeidimo grėsmė, valstybės narės gali remtis nuginčijama prezumpcija, kad už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą įprastomis aplinkybėmis atsakingoje valstybėje narėje prieglobsčio prašytojo pagrindinės teisės bus gerbiamos.“